

Poglavlje 36

Ἀριστοτέλους Ῥητορική 1394a

O tekstu

U drugoj knjizi *Retorike* Aristotel izlaže načine na koje govornik može uvjeriti slušaoce i preduvjete za takvo uvjeravanje. Poseban su način uvjeravanja takozvana opća mjesta, dokazi da se nešto može ili ne može dogoditi. Osim logičkih dokaza, opća su mjesta i primjeri; njihova su pak posebna podvrsta pripovijesti, poput prispodoba i basna. Drugi po redu primjer za uporabu basne u procesu političkog odlučivanja Aristotel pripisuje Ezopu, legendarnom basnopiscu, po predaji tračkom robu iz VI. st. pr. Kr. prodanom na otok Sam.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Arist. Rhetorica 1394a

Αἴσωπος δὲ ἐν Σάμῳ δημηγορῶν κρινομένου δημαγωγῶ περιθανάτου ἔφη ἀλώπεκα διαβαίνουσιν ποταμὸν ἀπὸ σθητῆναι εἰς φάραγγα, οὐ δυναμένην δὲ ἐκβῆναι πολὺν χρόνον κατοπαθεῖν καὶ κυνορυστὰς πολλοὺς ἔχεσθαι αὐτῆς, ἐχθρὸν δὲ πλανώμενον, ὡς εἶδεν αὐτήν, κατοικτεῖραντα ἐρωτᾶν εἰ ἀφέλοι αὐτῆς τοὺς κυνορυστὰς, τὴν δὲ οὐκ ἔαν· ἐρομένου δὲ διὰ τί, “ὅτι οὗτοι μὲν” φάναι “ἤδη μου πλήρεις εἰσὶ καὶ ὀλίγον ἔλκουσιν αἷμα, ἐὰν δὲ τούτους ἀφέλητε, ἕτεροι ἐλθόντες πεινῶντες ἐκπιῶνται μου τὸ λοιπὸν αἷμα”. “ἀτὰρ καὶ ὑμᾶς, ἄνδρες Σάμιοι, οὗτος μὲν οὐδὲν ἔτι βλάψει (πλούσιος γὰρ ἐστίν), ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνητε, ἕτεροι ἕξουσιν πένητες, οἳ ὑμᾶς ἀναλώσουσι τὰ λοιπὰ κλέπτοντες.”

Analiza i komentar

Αἴσωπος δὲ
 ἐν Σάμῳ
 δημηγορῶν
κρινομένου δημαγωγοῦ
 περὶ θανάτου
 ἔφη
ἀλώπεκα
διαβαίνουσιν
 ποταμὸν
ἀπωσθῆναι
 εἰς φάραγγα,
οὐ δυναμένην δὲ
 ἐκβῆναι
 πολὺν χρόνον
κακοπαθεῖν
 καὶ
κυνοραιστὰς πολλοὺς
ἔχεσθαι
 αὐτῆς,
ἐχῖνον δὲ πλανώμενον,
 ὡς εἶδεν
 αὐτήν,
κατοικτείραντα
ἔρωτᾶν
 εἰ ἀφέλοι
 αὐτῆς
 τοὺς κυνοραιστὰς,
τὴν δὲ
οὐκ ἔαν·

ἐρομένου δὲ
 διὰ τί,
 “ὅτι
 οὗτοι μὲν”
φάναι
 “ἤδη
 μου πλήρεις εἰσὶ
 καὶ ὀλίγον ἔλκουσιν αἷμα,
 ἐὰν δὲ
 τούτους ἀφέλητε,
 ἕτεροι
 ἐλθόντες πεινῶντες
 ἐκπιοῦνταί μου
 τὸ λοιπὸν αἷμα”.

Αἴσωπος § 82

δὲ čestica povezuje rečenicu s (izostavljenom) prethodnom: a...

ἐν Σάμῳ § 426; § 82

δημηγορῶν δημηγορέω govoriti u skupštini; n. sg. m. r. ptc. prez. akt.

κρινομένου κρίνω suditi; g. sg. m. r. ptc. prez. medpas.

δημαγωγῶ § 82

περὶ θανάτου § 433; § 82

ἔφη φημί govoriti; 3. l. sg. impf. akt.

ἀλώπεκα § 115

διαβαίνουσιν διαβαίνω τι prelaziti što; a. sg. ž. r. ptc. prez. akt.

ποταμὸν § 82

ἀπωσθῆναι ἀπωθέω odgurnuti, odbaciti; inf. aor. pas.

εἰς φάραγγα § 419; § 115

δυναμένην δύναμαι moći; a. sg. ž. r. ptc. prez. med.

ἀλώπεκα... δυναμένην δὲ... ἔχινον δὲ... τὴν δὲ... ἐρομένου δὲ... koordinacija
 surečenica česticom δὲ

ἐκβῆναι ἐκβαίνω izaći; inf. aor. akt.

πολὺν § 196

χρόνον § 82

κακοπαθεῖν κακοπαθέω patiti; inf. prez. akt.

κυνοραιστὰς § 100

πολλοὺς § 196

- ἔχεσθαι ἔχω, med. ἔχομαι τινος držati se čega; inf. prez. medpas.
 αὐτῆς § 207
- ἔχινον § 82
- πλανώμενον πλανάω med. lutati; a. sg. m. r. ptc. prez. medpas.
 ὡς veznik uvodi zavisnu vremensku rečenicu § 487
- εἶδεν ὁράω gledati; 3. l. sg. ind. aor. akt.
 αὐτήν § 207
- κατοικτεῖραντα κατοικτεῖρω smilovati se; a. sg. m. r. ptc. aor. akt.
 ἐρωτᾶν ἐρωτάω pitati (uvodi zavisnu upitnu rečenicu); inf. prez. akt.
 εἰ ἀφέλοι zavisna upitna rečenica kojoj mjesto otvara infinitiv ἐρωτᾶν; ἀφαι-
 ρέω τί τινος maknuti što s koga; 3. l. sg. opt. aor. akt.
 αὐτῆς § 207
- τοὺς κυνοραιστάς § 100
- τήν δὲ § 370.2
- ἔαν ἐάω pustiti, ostaviti; inf. prez. akt.
 ἐρομένου ἔρομαι pitati; g. sg. m. r. ptc. prez. medpas.
 διὰ τί § 428; § 217
- ὅτι veznik uvodi zavisnu uzročnu rečenicu § 468
- οὗτοι μὲν..., ἐὰν δὲ... koordinacija surečenica parom čestica
 οὗτοι § 213.2
- φάναι φημί govoriti; inf. prez. akt.
 ἤδη μου § 40
- πλήρεις εἰς § 40; imenski predikat, Smyth 909
- πλήρεις πλήρης τινός pun čega; § 153; imenski dio predikata
 εἰς εἰμί biti; 3. l. pl. ind. prez. akt.; kopula kao dio imenskog predikata
 ὀλίγον... αἶμα § 103, § 123
- ἔλκουσιν ἔλκω vući, *ovdje* sisati; 3. l. pl. ind. prez. akt.
 ἐὰν... ἀφέλητε... ἐκπιῶνται eventualni oblik pogodbene rečenice § 476
 ἀφέλητε ἀφαιρέω maknuti; 2. l. pl. konj. aor. akt.
 τούτους § 213.2
- ἕτεροι § 103
- ἐλθόντες ἔρχομαι doći; n. pl. m. r. ptc. aor. akt.
 πεινῶντες πεινάω biti gladan; n. pl. m. r. ptc. prez. akt.
 ἐκπιῶνται μου § 40
- ἐκπιῶνται ἐκπίνω ispiti; 3. l. pl. ind. fut. med.
 μου § 205
- τὸ λοιπὸν αἶμα § 103; § 123; § 375

“ἀτὰρ καὶ ὑμᾶς,
 ἄνδρες Σάμιοι,
 οὗτος μὲν
 οὐδὲν ἔτι
 βλάψει
 (πλούσιος γάρ ἐστιν),
 ἐὰν δὲ
 τοὔτον
 ἀποκτείνητε,
 ἕτεροι ἤξουσι πένητες,
 οἷ
 ὑμᾶς
 ἀναλώσουσι
 τὰ λοιπὰ
 κλέπτοντες.”

ἀτὰρ ali...; čestica suprotnog značenja, uvodi jako suprotstavljenu misao
 ὑμᾶς § 205
 ἄνδρες Σάμιοι § 149; § 103
 οὗτος μὲν..., ἐὰν δὲ... koordinacija surečenica parom čestica
 οὗτος § 213.2
 οὐδὲν ἔτι ništa više; § 224.2
 βλάψει βλάπτω τινά nanositi štetu komu; 3. l. sg. ind. fut. akt.
 πλούσιος § 103; imenski dio predikata
 γάρ ἐστιν § 40
 γάρ pa..., kad...; čestica uvodi objašnjenje
 ἐστιν εἰμί biti; 3. l. sg. ind. prez. akt.; kopula imenskog predikata
 ἐὰν... ἀποκτείνητε... ἤξουσι eventualni oblik pogodbene rečenice § 476
 ἀποκτείνητε ἀποκτείνω ubiti; 2. l. pl. konj. aor. akt.
 τοὔτον § 213.2
 ἕτεροι § 103
 ἤξουσι ἤχω doći; 3. l. pl. ind. fut. akt.
 πένητες § 123
 οἷ § 215
 οἷ... ἀναλώσουσι odnosna zamjenica uvodi zavisnu odnosnu rečenicu, antecedent je ἕτεροι πένητες
 ὑμᾶς § 205

ἀναλώσουσι ἀναλίσκω iskoristiti, uništiti; 3. l. pl. ind. fut. akt.

τὰ λοιπὰ § 103; § 373

κλέπτοντες κλέπτω krasti; n. pl. m. r. ptc. prez. akt.